

**STANOWISKO INSTYTUTU GOSPODARKI SUROWCAMI MINERALNYMI
I ENERGIĄ PAN DOTYCZĄCE ZAPISÓW PROPONOWANEJ PRZEZ
MINISTERSTWO NAUKI NOWELIZACJI USTAWY O PAN**

Dyrekcja Instytutu Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią Polskiej Akademii Nauk, wspólnie z Przewodniczącym Rady Naukowej, dostrzega zasadność opinii przedstawionych przez środowisko PAN na nadzwyczajnym zgromadzeniu ogólnym PAN w dniu 5 września 2024 r. jak również istotność stanowiska Członków Akademii Nauk Oddziału w Krakowie oraz Dyrektorów Instytutu Naukowych PAN w Krakowie z dnia 2 września 2024 r. na temat ministerialnego projektu Ustawy o Polskiej Akademii Nauk.

Ponadto, pracownicy Instytutu, którzy od lat są związani z Akademią, zwrócili uwagę na szereg nieścisłości w zapisach projektowanej Ustawy, które szczegółowo opisano poniżej:

- Art. 1 pkt 5) dotyczący zmiany art. 11 ust. 2-4 ustawy o PAN – obligatoryjne, po ukończeniu 75 roku życia, uzyskanie statusu członka-seniora, a zwłaszcza pozbawienie takiej osoby głosu stanowiącego we wszystkich gremiach PAN, nawet gdy wykazuje się aktywnością zawodową, wydaje się rozwiązaniem zbyt daleko idącym; proponuje się mechanizm dalszego posiadania przez taką osobę głosu stanowiącego pod warunkiem określonego wykazywania aktywności zawodowej;
- Art. 1 pkt 19) dotyczący propozycji nowych art. 30a i 30b ustawy o PAN:
 - w art. 30a ust. 5 proponowane jest przeprowadzanie oceny działalności wydziału przez Wiceprezesa Akademii nadzorującego wydział raz w roku, co wydaje się czynnością zbyt częstą i może okazać się kontrproduktywne; proponuje się zmianę częstotliwości na: raz na 2 lata,
 - w art. 30b ust. 2 pkt 1) proponowane jest przeprowadzanie oceny instytutów objętych zakresem działania wydziału raz w roku, co wydaje się czynnością zbyt częstą, trudną do organizacji i przeprowadzenia, zapewne wymagającą bardzo poważnego zaangażowania w ten proces członków rady wydziału oraz dyrekcji instytutów, w konsekwencji tak częste działanie może okazać się kontrproduktywne; proponuje się zmianę częstotliwości na: raz na 2 lata;
- Art. 1 pkt 22) dotyczący propozycji zmiany art. 35 ustawy o PAN – proponowana korekta zapisu ustępu 1 oraz wprowadzenie nowego ustępu 1a oznaczałaby likwidację dotychczasowego trybu demokratycznych wyborów członków komitetów naukowych PAN przez środowisko naukowe reprezentujące dany obszar naukowy (dyscyplinę naukową) na

rzecz zgłaszania takich osób przez instytucje przedstawicielskie środowiska szkolnictwa wyższego i nauki; należy przeciwko temu stanowczo zaprotestować – demokratyczne wybory do komitetów naukowych PAN odbywały się nawet w czasach PRL; proponuje się odstąpienie od zmiany tych zapisów;

- Art. 1 pkt 23) dotyczący propozycji zmiany art. 36 ustawy o PAN – proponowana w ust. 2 zmiana częstotliwości oceny komitetów naukowych PAN z 4 do 2 lat wydaje się nieuzasadniona biorąc pod uwagę specyfikę działania tych komitetów, efekty tak częstej oceny mogą okazać się kontrproduktywne; proponuje się odstąpienie od zmiany tego zapisu;
- Art. 1 pkt 24) dotyczący propozycji zmiany art. 38 ustawy o PAN – proponowana w ust. 3 zmiana liczby członków Akademii młodych uczonych z 10% do 20% maksymalnej liczby członków krajowych PAN wydaje się nadmierna i może spowodować zbyt duży wpływ AMU na decyzje podejmowane przez Zgromadzenie Ogólne PAN; proponuje się odstąpienie od zmiany tego zapisu;
- Art. 12 – termin 30 dni na przeprowadzenie czynności przedstawionych w tym artykule wydaje się nierealny; proponuje się jego zmianę na 90 dni;
- Art. 13 – proponowane zapisy oznaczałyby wybory nowego Prezesa PAN i Wiceprezesów PAN przed końcem obecnej kadencji Prezesa PAN i Wiceprezesów PAN (31.12.2026), byłaby to sytuacja bez precedensu w historii PAN; proponuje się zmianę zapisu dotyczących wyboru Prezesa PAN i Wiceprezesów PAN na termin skorelowany z obecnym terminem zakończenia kadencji Prezesa PAN i Wiceprezesów PAN;
- Art. 14 - termin 30 dni i 14 dni na przeprowadzenie czynności przedstawionych w tym artykule wydaje się nierealny; proponuje się jego zmianę na odpowiednio: 90 dni i 30 dni;
- Art. 15 - termin 14 dni na przeprowadzenie czynności przedstawionych w tym artykule wydaje się nierealny; proponuje się jego zmianę na 30 dni;
- Art. 16 – uwagi analogiczne jak do art. 13, proponuje się rezygnację z zapisów ust. 2;
- Art. 18 - termin 30 dni na przeprowadzenie czynności przedstawionych w tym artykule może być trudny do dotrzymania; proponuje się jego zmianę na 60 dni;
- Art. 19 – proponowane zapisy oznaczałyby nowe wybory do komitetów naukowych PAN przed końcem obecnej kadencji tych komitetów (I kwartał 2028); proponuje się zmianę zapisów na termin skorelowany z obecnym terminem zakończenia kadencji tych komitetów, poza tym termin 30 dni na przeprowadzenie czynności przedstawionych w tym artykule wydaje się całkowicie nierealny; proponuje się jego zmianę na 90 dni.

Należałoby w naszej ocenie powtórnie przemyśleć proponowane relacje między Prezesem PAN a Kanclerzem PAN i Kancelarią PAN określone w propozycjach zmian art. 22-26. Obecnie proponowane rozwiązania praktycznie całkowicie pozbawiają wpływu Prezesa PAN na gospodarkę finansową PAN, co może zagrozić brakiem spójności między działaniami merytorycznymi i organizacyjnymi PAN a ich finansowaniem.

W związku z powyższym przyłączamy się do apelu w sprawie konieczności podjęcia dalszych (konstruktywnych) prac nad zmianą ustawy o Polskiej Akademii Nauk, które rozważałoby ujęcie postulatów środowiska PAN wyrażonych w przygotowanych założeniach projektu nowej ustawy o Polskiej Akademii Nauk.